

Jaarverslag 2004 Dierexperimentencommissie (DEC) Universitair Medisch Centrum Utrecht

Sinds juli 1998 is de Dierexperimentencommissie ten behoeve van de Faculteit Geneeskunde van de Universiteit Utrecht, het Academisch Ziekenhuis Utrecht en het Wilhelmina Kinderziekenhuis en haar werkwijze door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) officieel erkend. In eerste instantie kende deze DEC twee vergunninghouders, te weten de Universiteit Utrecht en het Academisch Ziekenhuis Utrecht. In de praktijk bleek het echter niet mogelijk om de onderzoeks- en onderwijsprojecten die aan deze commissie werden voorgelegd, op dit punt te onderscheiden. In overleg met de inspecteur van de Keuringsdienst van Waren is besloten om alle door deze DEC te behandelen aanvragen onder verantwoordelijkheid van de vergunninghouder het Universitair Medische Centrum Utrecht (UMC Utrecht) te laten vallen. Deze mutatie is inmiddels goedgekeurd door het Ministerie.

Samenstelling commissie

De DEC-UMC bestond gedurende het verslagjaar uit 10 leden, waarvan 6 leden, waaronder de voorzitter, geen arbeidsrechtelijke verhouding hebben met het UMC.

De samenstelling van de DEC is dusdanig dat voldaan wordt aan de wettelijke criteria inzake de deskundigheid van de leden op vier gebieden, te weten:

1. op het gebied van dierproeven (6, waarvan 2 op het specifieke gebied onderwijs)
2. op het gebied van alternatieven voor dierproeven (2)
3. op het gebied van proefdieren en hun bescherming (4)
4. op het gebied van de ethische toetsing (2).

Een DEC-lid is tevens voorzitter van de NV-DEC.

De samenstelling alsmede de specificatie van de deskundigheden van de DEC-UMC is door de Veterinaire Hoofdinspectie in overeenstemming bevonden met het reglement zoals dat door de Staatssecretaris van VWS is vastgesteld.

Leden	Aandachtsgebied(en)	Aan UMC gebonden	Periode (her-) benoeming
Voorzitter	Dierproeven (Onderwijs en Onderzoek)	Nee	1 januari 2005 – 1 januari 2008
Vice-voorzitter	Dierproeven (Onderzoek) en bescherming van proefdieren	Ja	1 september 2002 – 1 september 2005
Lid	Dierproeven (Onderzoek) en bescherming van proefdieren	Ja	1 september 2002 – 1 september 2005
Lid	Dierproeven (Onderzoek)	Ja	1 september 2004 – 1 september 2007
Lid	Dierproeven (Onderzoek)	Ja	1 september 2003 – 1 september 2006
Studentlid (Biomed. Wetenschappen)	Dierproeven (Onderwijs)	Nee	1 juli 2004 – 1 juli 2005
Lid	Alternatieven voor dierproeven en bescherming van proefdieren	Nee	1 januari 2003 – 1 januari 2006

Lid	Alternatieven voor dierproeven en bescherming van proefdieren	Ja	1 september 2002- 1 september 2005
Lid	Ethische toetsing	Nee	1 januari 2003 - 1 januari 2006
Lid	Ethische toetsing	Nee	1 januari 2004 1 januari 2007

De DEC-UMC wordt geadviseerd door twee proefdierdeskundigen ex. art. 14.

De DEC-UMC wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris en een secretaresse vanuit de Staf van de Raad van Bestuur van het UMC Utrecht.

Aantal vergaderingen

In 2004 is de DEC-UMC 12 maal plenair bijeen geweest en 12 maal als Kleine Commissie.

Procedure proefdieraanvraag

De proefdieraanvraag wordt door de onderzoeksprojectleider of eindverantwoordelijke van het onderwijsonderdeel ter advisering aan de DEC voorgelegd.

Bij de ethische toetsing van de aanvragen wordt er een afweging gemaakt tussen het maatschappelijk en wetenschappelijk belang van het experiment en het ongerief dat de dieren ten gevolge van het experiment ondervinden.

De aanvragen worden gedaan met behulp van een daartoe ontworpen formulier (zie www.dec.uu.nl).

De DEC beoordeelt de aanvragen op:

- Het wetenschappelijke en maatschappelijke belang die het experiment dienen te rechtvaardigen;
- Mogelijke alternatieven voor de dierproef;
- De proefopzet en beschrijving daarvan;
- De mate van ongerief bij de proefdieren en de beperking ervan;
- De motivering van de keuze van het soort proefdieren;
- Het aantal proefdieren;
- De methode van pijnbestrijding;
- De te hanteren humane eindpunten;
- De wijze van huisvesting en verzorging.

Bij experimenten met genetische gemodificeerde dieren worden tevens de door de Commissie Biotechnologie bij Dieren verstrekte vergunningen gecontroleerd.

Alle nieuwe projecten worden, onafhankelijk van het ongerief, besproken in de plenaire vergadering van de DEC. Dit geldt ook voor de projecten die na een looptijd van 5 jaren opnieuw worden ingediend. Deze worden behandeld als nieuwe projecten.

De kleine commissie behandelt alle lopende projecten die voor herhaalde goedkeuring worden ingediend op voorwaarde dat het ongerief ten hoogste matig is. Lopende projecten met meer dan matig ongerief worden behandeld in de plenaire vergadering.

De kleine commissie bestaat dan uit de voorzitter, de adviseur (art. 14 functionaris) en een lid van de commissie. Daarnaast zijn incidenteel ook een aantal aanvragen middels een e-mailronde van een advies voorzien. Het gaat hierbij om herhalingsaanvragen met niet meer dan matig ongerief.

Advisering

In 2004 werden in totaal 294 (2003: 239) aanvragen behandeld. De aanvragen bestonden uit 281 onderzoeksaanvragen en 13 aanvragen ten behoeve van het proefdiergebruik in het kader van het onderwijs. Over 166 aanvragen werd direct positief geadviseerd, al dan niet met op- of aanmerkingen. De commissie heeft voor de overige aanvragen 112 maal een, in sommige gevallen voorwaardelijk, positief advies uitgebracht na bijstelling van het experiment of na aanvullende informatie van de onderzoekers of alleen voor het uitvoeren van een pilot waarna terugrapportage diende te volgen. 15 aanvragen zijn ofwel door de onderzoekers teruggetrokken of zijn nog aangehouden in afwachting van een reactie van de onderzoekers op vragen van de commissie. Een aanvraag werd voorzien van een negatief advies.

Doel (reg. 1998*)	Advies	Aantal
1: <u>Onderzoek m.b.t. de mens</u> : Ontwikkelen sera, vaccins, biologische producten	Positief	
	Positief onder voorwaarden of na beantwoording van vragen	
	Teruggetrokken/negatief, nog in behandeling	1
2: <u>Onderzoek m.b.t. de mens</u> : Productie, controle of ijking van immuunsera, vaccins of andere biologische producten	Positief	
	Positief onder voorwaarden of na beantwoording van vragen	2
	Teruggetrokken/negatief, nog in behandeling	
5: <u>Onderzoek m.b.t. de mens</u> : Ontwikkelen medische hulpmiddelen, toepassingen	Positief	7
	Positief onder voorwaarden of na beantwoording van vragen	3
	Teruggetrokken/negatief, nog in behandeling	
6: <u>Onderzoek m.b.t. de mens</u> : Productie, controle of ijking van medisch hulpmiddelen of toepassingen	Positief	1
	Positief onder voorwaarden of na beantwoording van vragen	1
	Teruggetrokken/negatief, nog in behandeling	
29: <u>Onderwijs/training</u>	Positief	5
	Positief onder voorwaarden of na beantwoording van vragen	5
	Teruggetrokken/negatief, nog in behandeling	3
30: <u>Wetenschappelijke vraag m.b.t.</u> Kanker bij mensen	Positief	13
	Positief onder voorwaarden of na beantwoording van vragen	12

	Teruggetrokken/negatief, nog in behandeling	2
31: <u>Wetenschappelijke vraag m.b.t.:</u> Hart- en vaatziekten bij mensen	Positief	38
	Positief onder voorwaarden of na beantwoording van vragen	25
	Teruggetrokken/negatief, nog in behandeling	2
32: <u>Wetenschappelijke vraag m.b.t.:</u> Geestesziekten en zenuwziekten bij mensen	Positief	19
	Positief onder voorwaarden of na beantwoording van vragen	12
	Teruggetrokken/negatief, nog in behandeling	
33: <u>Wetenschappelijke vraag m.b.t.:</u> Andere ziekten bij mensen	Positief	19
	Positief onder voorwaarden of na beantwoording van vragen	9
	Teruggetrokken/negatief, nog in behandeling	3
35: <u>Wetenschappelijke vraag m.b.t.:</u> Het gedrag van dieren	Positief	2
	Positief onder voorwaarden of na beantwoording van vragen	
	Teruggetrokken/negatief, nog in behandeling	
37: <u>Wetenschappelijke vraag m.b.t.:</u> Andere wetenschappelijke vraag	Positief	62
	Positief onder voorwaarden of na beantwoording van vragen	43
	Teruggetrokken/negatief, nog in behandeling	6, waarvan 1 negatief

* Voor 1997 werden 21 doeleinden onderscheiden, met ingang van 1998 is dit uitgesplitst naar 37 doeleinden, onder te verdelen in 5 hoofddoelen. In deze tabel worden alleen die doelen beschreven die betrekking hebben op de behandelde aanvragen in 2004.

In de bijlage een overzicht van alle projecten waarover advies werd uitgebracht, waarbij per advies is vermeld:

- het doel van de proef
- de duur van de proef
- de periode waarvoor toestemming wordt verleend
- het advies
- de eventuele voorwaarden in grote lijnen

Een nadere specificatie van het proefdiergebruik naar gebruikte diersoorten, aantallen en mate van ongerief is weergegeven in de registratie Proefdieren en Dierproeven van de Universiteit Utrecht/UMC.

De DEC heeft gedurende het verslagjaar een aantal onderzoekers uitgenodigd om hun onderzoeksplannen nader toe te lichten tijdens de vergadering. De gewenste informatie bestond

o.a. uit een nadere omschrijving van het belang van het experiment in relatie tot eerdere resultaten, een betere onderbouwing van de proefopzet, een uitgebreidere omschrijving van de humane eindpunten, de duur van het ongerief, de inschatting van de mate van ongerief, de manier van hulsvesten en proefdierbesparende effecten van alternatieve methoden. Daarnaast werd diverse onderzoekers gevraagd om een terugrapportage van de bevindingen. Een enkele keer hebben leden van de commissie proeven bijgewoond ter nadere beeldvorming.

Alle proefdieraanvragen voor 2004 werden getoetst op wetenschappelijk en maatschappelijk belang. De tijd tussen de aanvraag en het uitbrengen van advies varieerde van 14 dagen tot 6 weken. De adviezen werden schriftelijk aan de verantwoordelijke onderzoeker gemeld.

Externe contacten

DEC-leden, proefdierdeskundige en de ambtelijk secretaris hebben in 2004 aan de volgende activiteiten deelgenomen:

- Ledenvergaderingen NV-DEC (maart en november 2004)
- Nascholingsdagen NV-DEC (juni 2004)
- 8-10 December 2004 in Milano (Italië) workshop: In vitro toxicology testing
- Redactie boek "DEC's in discussie"

Specifieke aandachtsgebieden

De commissie besteedde in het verslagjaar aandacht aan een aantal specifieke onderwerpen. Daartoe zijn er twee DEC-vergaderingen georganiseerd samen met de DEC-DGK/FSB (mei en december). Thema's van deze bijeenkomsten waren:

- Het gebruik van diervormen voor psychiatrische ziekten (met bijdragen van prof.dr. H. Zwart, dr. F. Stafleu en prof.dr. B. Olivier).
- Het begrip "Intrinsieke waarde van het dier" (prof.dr. H. Zwart en dr. F. Stafleu)
- Presentatie van een studentenonderzoek naar de wijze van ethische afweging door Dierexperimentencommissies in Nederland (Rapport Ethische Afweging Dierexperimentencommissies, door R. Schurgers)
- Het wel of niet werken met een Beslisboom Ethische Afweging (dr. F. Stafleu)
- Bespreking concept Website DEC's van UU en UMC (dr. H.J.M. Blom)

Het voornemen is om dit initiatief voort te zetten. Tijdens deze bijzondere DEC-vergaderingen worden geen specifieke DEC-aanvragen beoordeeld.